

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum sit à Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

lex subintravit ut abundaret delictum, ut ly, vt, tenearur consecrari, non casualiter, in quantum. s. homines accipientes occasione a lege, abundantius peccauerit, tum quia grauius fuit peccatum post legis prohibitionem, tum etiam quia concupiscentia creuit. Magis enim concupiscentius, quod nobis prohibet.

AD TERTIUM dicendum, quod iugum legis seruari non poterat sine gratia adiuuante, quam lex non dabat. dicitur enim Rom. 9. Non est uolentis neque currentis, s. uelle & currere in preceptis Dei, sed misericordis Dei, unde in Psal. 118. dicitur. Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum, scilicet per donum gratiae & charitatis.

ARTICVLVS II.

Vtrum lex uetus fuerit a Deo.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod lex uetus non fuerit a Deo. Dicitur enim Deut. 32. Dei perfecta sunt opera: sed lex fuit imperfecta, ut supra dictum est. ergo lex uetus non fuit a Deo.

¶ 2 Præ. Eccles. 3. dicitur. Didici quod omnia opera, quae fecit Deus, perseverent in aeternum: sed lex uetus non perseverat in aeternum, dicit enim Apost. ad Hebr. 7. Reprobatio fit quidem praecedentis mandati propter infirmitatem eius & inutilitatem, ergo lex uetus non fuit a Deo.

¶ 3 Præ. Ad sapientem legislatorem pertinet non solum mala auferre, sed etiam occasiones malorum: sed uetus lex fuit occasio peccati, ut supra dictum est. ergo ad Deum, cui nullus est similis in legislatoribus, ut dicitur Job. 36. non pertinebat legem talem dare.

¶ 4 Præ. Prima ad Timoth. 2. dicitur, quod Deus uult omnes homines saluos fieri: sed lex uetus non sufficiebat ad salutem hominum, ut sup. dictum est. ergo ad Deum non pertinebat talem legem dare. lex ergo uetus non est a Deo.

SED CONTRA est, quod dominus dicit Matth. 15. Loquens iudeis, quibus erat lex uetus data: Irritum fecistis mandatum Dei propter traditiones uestras, & paulo ante praemittitur: Non ora patrem tuum & matrem tuam, quod manifeste in lege ueteri continetur, ergo lex uetus est a Deo.

RESPON. Dicendum, quod lex uetus a bono Deo data est, qui est pater domini nostri Iesu Christi. Lex enim uetus homines ordinabat ad Christum dupliciter. Uno quidem modo testimonium Christo perhibendo: unde ipse dicit Luc. ult. Oportet impleri omnia, quae scripta sunt in lege & in Psalms, & in Prophetis de me. & Ioan. 3. Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Alio modo per modum cuiusdam dispositionis, dum retrahens homines a cultu idolatriae, concludere eos sub cultu unius Dei, a quo saluandum erat humanum genus per Christum, unde Apostolus dicit ad Gal. 3. Priusquam ueniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quae reuelanda erat. Manifestum est autem, quod eiusdem est disponere ad finem, & ad finem perducere. & dico, eiusdem per se, uel per suos subditos. Non enim diabolus legem tulisset, per quam homines adducerentur ad Christum, per quem erat eiciendus, secundum illud Matth. 12. Si Satanas Satanam eicit, diuisum est regnum eius: & ideo ab eodem Deo, a quo facta est salus hominum per gratiam Christi, lex uetus data est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod nihil prohibet aliquid non esse perfectum simpliciter, quod tamen est

A perfectum finis tempus sicut dicitur aliquis puer perfectus non simpliciter, sed secundum temporis conditionem: ita etiam praeccepta quae pueris dantur, sunt quidem perfecta secundum conditionem eorum, quibus dantur, etsi non sint perfecta simpliciter: & talia fuerunt praeccepta legis. unde Apostolus dicit ad Gal. 3. Lex paedagogus noster fuit in Christo.

AD SECUNDUM dicendum, quod opera Dei perseverant in aeternum, quae sic Deus fecit, ut in aeternum perseverent: & haec sunt ea quae sunt perfecta. Lex autem uetus reprobatur tempore perfectionis gratiae, non tanquam mala, sed tanquam infirma & inutilis pro isto tempore: quia, ut subdit, Nihil ad perfectum adduxit lex, unde ad Gal. 3. dicit Apostolus, Vbi uenit fides, iam non sumus sub paedagogo.

B AD TERTIUM dicendum, quod sicut supra dictum est, Deus aliquando permittit aliquos cadere in peccatum, ut exinde humiliantur: ita etiam uoluit talem legem dare, quam suis uiribus homines implere non possent: ut sic dum homines praesumentes de se, peccatores se inuenirent, humiliati recurrerent ad auxilium gratiae.

AD QUARTUM dicendum, quod quamuis lex uetus non sufficeret ad saluandum homines: tamen ad eam aliquid auxilium a Deo hominibus simul cum lege, per quod saluari poterant, s. fides Mediatoris, per quam iustificati sunt antiqui patres, sicut etiam nos iustificamur: & sic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia.

ARTICVLVS III.

Vtrum lex uetus fuerit data per angelos.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod lex uetus non fuerit data per angelos, sed immediate a Deo. Angelus enim nuntius dicitur, & sic nomen angeli ministerium importat, non dominium, secundum illud Ps. 102. Benedicite domino omnes angeli eius, ministri eius: sed uetus lex a domino tradita esse perhibetur, dicitur enim Exo. 20. Locutusque est Dominus sermones hos. & postea subditur. Ego enim sum dominus Deus tuus. & idem modus loquendi frequenter reperitur in Exo. & in libris consentientibus legem. ergo lex est immediate data a Deo.

¶ 2 Præ. Sicut dicitur Io. 1. Lex per Moysen data est: sed Moyses immediate accepit a Deo, dicitur enim Exod. 33. Loquebatur dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut loqui solet amicus ad amicum suum. ergo lex uetus immediate data est a Deo.

¶ 3 Præ. Ad solum principem pertinet legem ferre, ut sup. dictum est: sed solus Deus est princeps salutis animarum: angeli uero sunt ministratores spiritus, ut dicitur ad Hebr. 1. ergo lex uetus per angelos dari non debuit, cum ordinaretur ad animarum salutem.

SED CONTRA est, quod dicit Apostolus ad Gal. 3. Lex data est per angelos in manu Mediatoris, & Prima Secunda S. Tho. DD 4 Actuum

¶ Super Questionis nonagesima octauae, Articulum tertium.

IN quaestio. 98. primis tribus articulis nihil aliud scribendum occurrit, nisi ut caute intelligas dicta in responsione ad secundum tertij articuli. possunt siquidem dupliciter intelligi. Primo, ut negent Moysen uidisse diuinam essentiam. Secundo, ut negent Moysen uidisse diuinam essentiam in illa uisione, qua loquebatur facie ad faciem. Iste secundus sensus est intentus ab auctore, & non primus, ut inferius in Secunda Secunda, quaestio. 174. aperitur, ubi ex hoc quod Moyses palam, & non per aenigmata Deum uidisse dicitur Numeri 12. concluditur, interueniente August. ipsum uidisse Deum per essentiam: cum quo tamen stat, quod legem per angelos accepit in aliis uisionibus, ut hic dicitur ex autoritate sacrae scripture.

q. 99. ar. 4.

Infar. 6. Arg. pro veri. & Isa. 7. & Gal. 3. l. 7. & eod. 2. l. 4. & Hebr. 1. & 2. fin. & ca. 8.

q. 90. ar. 3.